

การศึกษาแนวทางการปรับปรุงสิทธิประโยชน์ประกันสังคมมาตรา 40

The Study of Guidelines for Improving Benefits in the Section 40 of the Social Security Act

สุชาติ เปรมสุริยา* และ จุฬารัตน์ วัฒนนะ**

Suchat Premsuriya and Jularat Wattana

* สำนักเสริมสร้างความมั่นคงแรงงานนอกระบบ สำนักงานประกันสังคม

**ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวทางการปรับปรุงสิทธิประโยชน์ประกันสังคมมาตรา 40 ใหม่ที่เหมาะสมสำหรับแรงงานนอกระบบรูปแบบเป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และวิจัยสนาม (Field Study) กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือ ผู้นำชุมชน แกนนำเครือข่ายประกันสังคมมาตรา 40 ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 115 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสำรวจความคิดเห็นการศึกษาพัฒนาสิทธิประโยชน์ประกันสังคมมาตรา 40 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการปรับปรุงสิทธิประโยชน์ประกันสังคมมาตรา 40 จำนวน 2 แนวทางคือแนวทางที่ 1 การปรับปรุงเพิ่มสิทธิประโยชน์ตามมาตรา 40 เดิมแต่ไม่เพิ่มอัตราเงินสมทบ และแนวทางที่ 2 การปรับปรุงเพิ่มสิทธิประโยชน์ตามมาตรา 40 (ใหม่) และเพิ่มอัตราเงินสมทบโดย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ส่วนใหญ่ต้องการให้สำนักงานประกันสังคมดำเนินการปรับปรุงสิทธิประโยชน์ประกันสังคมมาตรา 40 ทั้ง 2 แนวทางไปพร้อมกัน

คำสำคัญ: ประกันสังคมมาตรา 40 สิทธิประโยชน์ประกันสังคมมาตรา 40 ปรับปรุงสิทธิประโยชน์ มาตรา 40 คำนวณแรงงานนอกระบบ ทางเลือกประกันสังคมมาตรา 40

Abstract

This study aimed to propose guidelines for improving benefits suitable for informal workers in the new section 40 of the Social Security Act. It was conducted mixedly in forms of the documentary research and the field study. The study sample consisted of 115 stakeholders of social security including community leaders and those core leaders of social security networks in Bangkok. The tool was an opinion survey of ways to improve the benefits. The data were analyzed by using of percentage.

The findings revealed that there were 2 guidelines theist were resulted from the study. One was that to add more benefits according to the old section 40 and not to add the contribution rate and the other was that to add more benefits according to the new section 40 and also to add the contribution rate. Most of the stakeholders wanted the Social Security Office to follow both guidelines at the same time.

Keywords: Social Security in the Section 40, Section-40 Benefits, Improvement of the Section 40 Benefits, Protection of Informal Workers, Alternative Social Security in the Section 40

ความสำคัญของปัญหา

สำนักงานประกันสังคม ดำเนินการปรับปรุงพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์และอัตราการจ่ายเงินสมทบ ประเภทของประโยชน์ทดแทน ตลอดจนหลักเกณฑ์และเงื่อนไขแห่งสิทธิในการรับประโยชน์ทดแทนของบุคคลซึ่งสมัครเป็นผู้ประกันตน พ.ศ. 2554 โดยกำหนดสิทธิประโยชน์ให้แก่ผู้ประกันตนตามมาตรา 40 สามารถเลือกข้อความคุ้มครองประกันสังคมมาตรา 40 ได้ 2 ทางเลือกคือ (Royal Thai Government Gazette, 2011)

ทางเลือกที่ 1 กำหนดอัตราเงินสมทบ 100 บาท/เดือน (ผู้ประกันตนชำระเงินสมทบ 70 บาท/เดือน รัฐบาลอุดหนุน 30 บาท/เดือน) ซึ่งผู้ประกันตนตามมาตรา 40 จะได้รับสิทธิประโยชน์ความคุ้มครอง จำนวน 3 กรณี คือ 1) กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย 2) กรณีทุพพลภาพ 3) กรณีตาย

ทางเลือกที่ 2 กำหนดอัตราเงินสมทบ 150 บาท/เดือน (ผู้ประกันตนชำระเงินสมทบ 100 บาท/เดือน รัฐบาลอุดหนุน 50 บาท/เดือน) ซึ่งผู้ประกันตนตามมาตรา

40 จะได้รับสิทธิประโยชน์ความคุ้มครอง จำนวน 4 กรณี คือ 1) กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย 2) กรณีทุพพลภาพ 3) กรณีตาย 4) กรณีชราภาพ (บำนาญ)

ปี 2556 สำนักงานประกันสังคมได้มีการปรับปรุงพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์และอัตราเงินสมทบประเภทของประโยชน์ทดแทน ตลอดจนหลักเกณฑ์และเงื่อนไขแห่งสิทธิในการรับประโยชน์ทดแทนของบุคคลซึ่งสมัครเป็นผู้ประกันตน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 ราชกิจจานุเบกษา (Royal Thai Government Gazette, 2013) โดยการเพิ่มสิทธิประโยชน์ความคุ้มครองกรณีชราภาพ (บำนาญ) เพื่อเป็นทางเลือกที่ 3 ให้สำหรับผู้ประกันตนทางเลือกที่ 1 และทางเลือกที่ 2 (เดิม) สามารถเลือกซื้อความคุ้มครองกรณีชราภาพ (บำนาญ) เพิ่มเติม โดยจัดเก็บเงินสมทบ 200 บาท/เดือน ผู้ประกันตนชำระเงินสมทบ 100 บาท/เดือน และรัฐบาลอุดหนุน 100 บาท/เดือน ทั้งนี้ ผู้ประกันตนสามารถจ่ายเงินสมทบเพิ่มกรณีชราภาพได้อีกไม่เกิน 1,000 บาท/เดือน

ปี 2558 สำนักงานประกันสังคม ได้ยกเลิกความคุ้มครองกรณีชราภาพ (บำนาญ) ตามพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์และอัตราเงินสมทบ ประเภทของประโยชน์ทดแทน ตลอดจนหลักเกณฑ์และเงื่อนไขแห่งสิทธิในการรับประโยชน์ทดแทนของบุคคลซึ่งสมัครเป็นผู้ประกันตน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558 ราชกิจจานุเบกษา (Royal Thai Government Gazette, 2015) จึงส่งผลให้ผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ทางเลือกที่ 3 ต้องสิ้นสุดความเป็นผู้ประกันตนตามกฎหมาย ดังนั้นสำนักงานประกันสังคม จึงเหลือความคุ้มครองประกันสังคมตามมาตรา 40 เพียง 2 ทางเลือก คือทางเลือกที่ 1 และทางเลือกที่ 2 จึงไม่แน่ใจให้แรงงานนอกระบบสมัครเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ประกอบกับมีแรงงานนอกระบบเรียกร้องให้สำนักงานประกันสังคม ปรับปรุงสิทธิประโยชน์ประกันสังคมมาตรา 40 เพื่อให้ผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ได้รับสิทธิประโยชน์เพิ่มมากขึ้น

จากความเปลี่ยนแปลงของกฎหมายและข้อเรียกร้องของแรงงานนอกระบบ สำนักงานประกันสังคม จึงมีแนวทางการพัฒนาสิทธิประโยชน์ประกันสังคมมาตรา 40 เพื่อให้ผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ได้รับสิทธิประโยชน์ใกล้เคียงกับผู้ประกันตนตามมาตรา 33 และมาตรา 39 และลดความเหลื่อมล้ำของประชาชนในการเข้าสู่ระบบความคุ้มครองประกันสังคม เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่แรงงานนอกระบบที่เข้าสู่ระบบความคุ้มครองประกันสังคมตามมาตรา 40

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการปรับปรุงสิทธิประโยชน์ประกันสังคมตามมาตรา 40 จากการศึกษาแนวทางปรับปรุงสิทธิประโยชน์ประกันสังคมมาตรา 40 ของหน่วยงาน และนักวิชาการ ตั้งแต่ปี 2554 – 2558

2. เพื่อเสนอแนวทางการปรับปรุงสิทธิประโยชน์ประกันสังคมมาตรา 40 (ใหม่) ที่เหมาะสมสำหรับแรงงานนอกระบบ

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบ เป็นการศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการวิจัยสนาม (Field Study)

กลุ่มที่ศึกษา คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 115 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสำรวจความคิดเห็นการพัฒนาสิทธิประโยชน์ประกันสังคมมาตรา 40 จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับความคุ้มครองประกันสังคมมาตรา 40

การวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอนการดำเนินการ คือ 1) นำข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับการปรับปรุงสิทธิประโยชน์ประกันสังคมมาตรา 40 และข้อเรียกร้องของแรงงานนอกระบบ เป็นองค์ประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูล 2) สังเคราะห์รูปแบบสิทธิประโยชน์ประกันสังคมมาตรา 40 (ใหม่) เพื่อนำไปปรับปรุงความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3) นำผลสรุปจากการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไปปรับปรุงสิทธิประโยชน์ประกันสังคมมาตรา 40 (ใหม่)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ

ผลการวิจัย

1. ผลจากการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการปรับปรุงสิทธิประโยชน์ประกันสังคมตามมาตรา 40 จากการศึกษาแนวทางปรับปรุงสิทธิประโยชน์ประกันสังคมตามมาตรา 40 ของหน่วยงานและนักวิชาการ ตั้งแต่ปี 2554 – 2558 พบว่าสิทธิประโยชน์ประกันสังคม โดยยึดแนวทางการให้ความคุ้มครองของสำนักงานประกันสังคมประกอบด้วย 7 กรณี คือ 1) สิทธิประโยชน์กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย 2) กรณีคลอดบุตร 3) กรณีทุพพลภาพ 4) กรณีตาย 5) กรณีสงเคราะห์บุตร 6) กรณีชราภาพ และ 7) กรณีว่างงาน นั้น มี 4 กรณีที่นักวิชาการและหน่วยงาน

มีความเห็นสอดคล้องกันทั้งหมด คือ กรณีประสบอันตราย หรือเจ็บป่วย กรณีทุพพลภาพ กรณีตาย และกรณีชราภาพ ส่วนอีก 3 กรณี มีนักวิชาการและหน่วยงานบางคนมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกัน คือ กรณีคลอดบุตร นักวิชาการทั้ง 3 คน เห็นว่าควรให้ความคุ้มครองส่วนหน่วยงานเห็นว่าไม่ควรให้ความคุ้มครอง กรณีสงเคราะห์บุตร นักวิชาการ 2

คน เห็นว่าไม่ควรให้ความคุ้มครอง แต่มีนักวิชาการ 1 คน และหน่วยงาน เห็นว่าควรให้ความคุ้มครอง และกรณีว่างงาน นักวิชาการ 2 และหน่วยงาน เห็นว่าไม่ควรให้ความคุ้มครอง แต่มีนักวิชาการ 1 คน เห็นว่าควรให้ความคุ้มครอง รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปสิทธิประโยชน์ประกันสังคมมาตรา 40 ของนักวิชาการและหน่วยงาน

สิทธิประโยชน์	ถาวร สกฤตพาณิชย์ และคณะ	วิโรจน์ ณ ระนองและอัญชญา ณ ระนอง	สมเกียรติ ฉายะศรีวงศ์	กองวิจัยและพัฒนา
ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย	เงินทดแทน 1,000 บ.ไม่เกิน 2 ครั้ง/ปี	เงินทดแทนนอนครบ 3 วันจ่าย 1,000 บ.เพิ่มวันละ 200 บ. ถ้านอนเกิน 5 วันไม่เกิน 3 ครั้ง/ปี	เงินทดแทนการขาดรายได้	เงินทดแทน 300 บ.ไม่เกิน 90 วัน/ปี
ทุพพลภาพ	เงินทดแทน 1,000 บ.เป็นเวลา 15 ปี	เงินทดแทน 2,000 บ./ด. จนครบ 60 ปี จากนั้นลดเหลือ 500บ.	เงินทดแทนการขาดรายได้	เงินทดแทน 500-1,000 บ./ด. ตลอดชีวิต
คลอดบุตร	ค่าคลอด 3,000 บ.	ค่าคลอด 3,000 บ./ครั้งไม่เกิน 2 ครั้ง/ปี	เงินสงเคราะห์การคลอด (หญิง)	ไม่คุ้มครอง
ตาย	ค่าทำศพ 30,000 บ.	ค่าทำศพ 40,000 บ.	เงินสงเคราะห์การตายและค่าทำศพ	ค่าทำศพ 40,000 บ.
สงเคราะห์บุตร	ไม่คุ้มครอง	ไม่คุ้มครอง	เงินสงเคราะห์บุตร	เงินสงเคราะห์บุตร 200 บ./ด. ครั้งละ 2 คนอายุไม่เกิน 6ปี
ชราภาพ	เงินบำเหน็จ	เงินบำนาญ 1,500 บ./ด.จนครบ 60 ปี แต่ต้องจ่ายสมทบมาแล้ว 100 ด.	เงินบำนาญหรือบำเหน็จ	เงินบำเหน็จถ้าสมทบครบ 180 ด. ได้รับเงินเพิ่ม 10,000 บ.
ว่างงาน	ไม่คุ้มครอง	ไม่คุ้มครอง	เงินทดแทนการขาดรายได้	ไม่คุ้มครอง
อัตราเงินสมทบ	420 บ./ด. ผปต. 280 บ./ด. รัฐบาล 140 บ./ด.	200 บ./ด. ผปต. 100 บ./ด. รัฐบาล 100 บ./ด.	1,100 บ./ด. ผปต. 550บ./ด. รัฐบาล 550 บ./ด.	450บ./ด. ผปต. 300 บ./ด. รัฐบาล 150 บ./ด.

ที่มา: การศึกษาสิทธิประโยชน์ประกันสังคมของ ถาวร สกฤตพาณิชย์ และคณะ (2554) วิโรจน์ ณ ระนอง และอัญชญา ณ ระนอง (2554) สมเกียรติ ฉายะศรีวงศ์ (2555) กองวิจัยและพัฒนา สำนักงานประกันสังคม (2559)

2. แนวทางการปรับปรุงสิทธิประโยชน์ประกันสังคมมาตรา 40 (ใหม่) ที่เหมาะสมสำหรับแรงงานนอกระบบ มี 2 แนวทาง คือการปรับปรุงสิทธิประโยชน์ประกันสังคมมาตรา 40 แนวทางที่ 1 เป็นการเพิ่ม

ประโยชน์ทดแทน ประกอบด้วย กรณีเจ็บป่วยและกรณีตาย โดยการให้ประโยชน์ทดแทนมากขึ้น แต่ยังคงการเก็บอัตราเงินสมทบในอัตราเดิม รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แนวทางการปรับปรุงสิทธิประโยชน์ประกันสังคมมาตรา 40 ตามแนวทางที่ 1

กรณีเจ็บป่วย	- นอนรพ.1วันขึ้นไปจากวันละ 200บ.เป็นวันละ 300 บ. - ไม่นอนรพ. มีใบรับรองแพทย์ให้หยุดงาน 3 วันขึ้นไปวันละ 100 บ.ไม่เกิน 10 วัน/ปี - เดินทางไปพบแพทย์ครั้งละ 50 บ.ไม่เกิน 3 ครั้ง/ปี
กรณีทุพพลภาพ	- ได้รับเงินทดแทน 500-1,000 บ./ด. เป็นเวลา 15 ปี - ตายก่อนครบ 15 ปี มีสิทธิได้รับเงินค่าทำศพ 20,000 บ.
กรณีตาย	- ได้รับค่าทำศพ 20,000 บ. - จ่ายเงินสมทบครบ 60 ด. มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์กรณีตาย 3,000 บ.
กรณีชราภาพ	- ได้รับเงินบำเหน็จ ตามระยะเวลาที่จ่ายเงินสมทบพร้อมดอกผล (สมทบเดือนละ 50 บ.) - สมทบเพิ่มได้ไม่เกิน 1,000 บ./ด.

การปรับปรุงสิทธิประโยชน์ประกันสังคมมาตรา 40 กรณีทุพพลภาพ กรณีตาย และกรณีชราภาพ โดยการตามแนวทางที่ 2 เป็นการเพิ่มสิทธิประโยชน์กรณีจัดเก็บอัตราเงินสมทบเพิ่ม รายละเอียดดังตารางที่ 3 สงเคราะห์บุตร และเพิ่มประโยชน์ทดแทนกรณีเจ็บป่วย

ตารางที่ 3 แนวทางการปรับปรุงสิทธิประโยชน์ประกันสังคมมาตรา 40 ตามแนวทางที่ 2

กรณีเจ็บป่วย	- นอนรพ.1วันขึ้นไปได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ วันละ 300 บ. - ไม่นอนรพ. มีใบรับรองแพทย์ให้หยุดงาน 3 วันขึ้นไป ได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้วันละ 200 บ. แต่รวมกันแล้วไม่เกิน 90 วัน/ปี
กรณีทุพพลภาพ	- ได้รับเงินทดแทน 500-1,000 บ./ด. ตลอดชีวิต - ตาย มีสิทธิได้รับเงินค่าทำศพ 40,000 บ.
กรณีตาย	- ได้รับค่าทำศพ 40,000 บ.
กรณีชราภาพ	- ได้รับเงินบำเหน็จ ตามระยะเวลาที่จ่ายเงินสมทบพร้อมดอกผล (สมทบเดือนละ 150 บ.) - สมทบเพิ่มได้ไม่เกิน 1,000 บ./ด. - นำส่งเงินสมทบครบ 180 ด. มีสิทธิได้รับเงินเพิ่ม จำนวน 10,000 บ.
กรณีสงเคราะห์บุตร	- ได้รับเงินสงเคราะห์บุตรคนละ 200 บ./ด. ครั้งละ 2 คน ตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี - ระหว่างรับเงินสงเคราะห์บุตร หากขาดนำส่งเงินสมทบเดือนใดจะไม่มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์บุตรในเดือนนั้น

ผลการสำรวจความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจำนวน 115 คน เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสิทธิประโยชน์ประกันสังคมมาตรา 40 พบว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 108 คน (ร้อยละ 94) เห็นด้วยกับแนวทางพัฒนาสิทธิประโยชน์ประกันสังคมมาตรา 40 แต่หากให้เลือกสมัครเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ระหว่างแนวทางที่ 1 และแนวทางที่ 2 พบว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 78 คน

(ร้อยละ 68) เลือกซื้อความคุ้มครองตามแนวทางที่ 2 และหากสำนักงานประกันสังคมดำเนินการพัฒนาสิทธิประโยชน์ประกันสังคมมาตรา 40 ทั้ง 2 แนวทางไปพร้อมกัน พบว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 98 คน (ร้อยละ 85) เห็นด้วยที่จะให้สำนักงานประกันสังคมดำเนินการพัฒนาสิทธิประโยชน์ประกันสังคมมาตรา 40 ไปพร้อมกัน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสิทธิประโยชน์ประกันสังคมมาตรา 40 ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

(n = 115)

ข้อที่	ข้อความคำถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	เห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาสิทธิประโยชน์ประกันสังคมมาตรา 40 ทั้ง 2 แนวทางอย่างไร		
	เห็นด้วย	108	94
	ขอเวลาตัดสินใจ/ข้อมูลไม่ชัดเจน	7	6
	ไม่เห็นด้วย	0	0
2	หากเลือกสมัครเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ท่านจะเลือกแนวทางใด		
	เลือกแนวทางเดิม	37	32
	เลือกแนวทางใหม่	78	68
3	หากสำนักงานประกันสังคม ดำเนินการพัฒนาสิทธิประโยชน์ประกันสังคมตามมาตรา 40 ทั้ง 2 แนวทางไปพร้อมกัน ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร		
	เห็นด้วย	98	85
	ไม่เห็นด้วย	17	15

ผลการสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาสิทธิประโยชน์ประกันสังคมมาตรา 40 ควรดำเนินการพัฒนาสิทธิประโยชน์มาตรา 40 แนวทางเดิม (มี 2 ทางเลือกคือ

ทางเลือกที่ 1 และทางเลือกที่ 2) และพัฒนาเพิ่มสิทธิประโยชน์ทางเลือกใหม่ (ทางเลือกที่ 3) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 สังเคราะห์แนวทางการพัฒนาสิทธิประโยชน์ประกันสังคมมาตรา 40

คุณสมบัติ อายุ 15-60 ปีบริบูรณ์ ไม่เป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33, 39 หรือบุคคลที่ได้รับการยกเว้นตามกฎหมายประกันสังคม

สิทธิประโยชน์	ประโยชน์ทดแทน/เงื่อนไข	แนวทางการพัฒนาสิทธิประโยชน์ตามมาตรา 40		
		เดิม		ใหม่
		1	2	3
เงินสมทบ	ผู้ประกันตนจ่ายสมทบ	100	150	450
	รัฐบาลจ่ายสมทบ	70	100	300
	รัฐบ.จ่ายสมทบ	30	50	150
กรณีเจ็บป่วย	- นอนรพ. จ่าย 300 บ.ไม่เกิน 30 วัน/ปี - ไม่นอนรพ.จ่าย 100 บ. ไม่เกิน 10 วัน/ปี - ไปพบแพทย์เข้ากลับเย็น จ่าย 50 บ.ไม่เกิน 3 ครั้ง/ปี	√	√	×
	- นอนรพ.จ่าย 300 บ. - ไม่นอนรพ.มีใบรับรองแพทย์ 3 วันขึ้นไปจ่าย 200 บ. (รวมกันไม่เกิน 90 วัน/ปี)	×	×	√
	เงื่อนไขจ่ายเงินสมทบ 3 ใน 4 ด. ก่อนเจ็บป่วย	√	√	√
กรณีทุพพลภาพ	- จ่าย 500-1,000 บ./ด. 15 ปี (ตายได้อีก 20,000 บ.)	√	√	×
	- จ่าย 500-1,000 บ./ด. ตลอดชีวิต (ตายได้อีก 40,000 บ.)	×	×	√
	เงื่อนไขจ่ายเงินสมทบ - 6 ใน 10 ด.= 500 บ./ด. - 12 ใน 20 ด.=650 บ./ด. - 24 ใน 40 ด.=800 บ./ด. - 36 ใน 60 ด.= 1,000 บ./ด.	√	√	√

ตารางที่ 5 (ต่อ)

คุณสมบัติ อายุ 15-60 ปีบริบูรณ์ ไม่เป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33, 39 หรือบุคคลที่ได้รับการยกเว้นตามกฎหมายประกันสังคม				
สิทธิประโยชน์	ประโยชน์ทดแทน/เงื่อนไข	แนวทางการพัฒนาสิทธิประโยชน์ตามมาตรา 40		
		เดิม		ใหม่
		1	2	3
กรณีตาย	- จ่าย 20,000 บ. ส่งครบ 60 ด.รับเพิ่ม 3,000 บ.	√	√	×
	- จ่าย 40,000 บ.	×	×	√
	เงื่อนไขจ่ายเงินสมทบ - 6 ใน 12 ด.ก่อนตาย - 1 ใน 6 ด. (กรณีอุบัติเหตุ)	√	√	√
กรณีชราภาพ	- สมทบบำนาญ 50 บ./ด. ออมเพิ่มได้ 1,000 บ./ด.	√	√	×
	- สมทบบำนาญ 150 บ./ด. ออมเพิ่มได้ 1,000 บ./ด.หากสมทบครบ 180 ด. รับเพิ่ม 10,000 บ.	×	×	√
	เงื่อนไขจ่ายเงินชราภาพ - อายุครบ 60 ปีบริบูรณ์ - สิ้นสุดความเป็นผู้ประกันตน	√	√	√
กรณีสงเคราะห์บุตร	- จ่าย 200บ./ด. คราวละ 2 คน ตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปี (เดือนใดไม่จ่ายสมทบจะไม่ได้เงินสงเคราะห์ในเดือนนั้น)	×	×	√
	เงื่อนไขจ่ายเงินสมทบ - 24 ใน 36 ด.	×	×	√

หมายเหตุ √ = คู้มครอง × = ไม่คู้มครอง

จากตารางที่ 5 พบว่าผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาสิทธิประโยชน์ประกันสังคมมาตรา 40 มี 2 แนวทาง คือ

แนวทางที่ 1 พัฒนาศักดิ์สิทธิประโยชน์เดิม (ทางเลือกที่ 1 และทางเลือกที่ 2) โดยการเพิ่มสิทธิประโยชน์แต่ไม่เพิ่มอัตราเงินสมทบ ประกอบด้วยเพิ่มประโยชน์ทดแทนกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยโดยเพิ่มอัตราเงินทดแทนการขาดรายได้จากวันละ 200 บาท เป็นวันละ 300 บาท รวมถึงกรณีที่แพทย์ให้หยุดพักรักษาตัวก็มีสิทธิได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้วันละ 100 บาทแต่ไม่เกิน 10 วันต่อปี และกรณีเดินทางไปพบแพทย์ให้มีสิทธิได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ครั้งละ 50 บาท แต่ไม่เกิน 3 ครั้งต่อปี นอกจากนี้ยังเพิ่มเงินสงเคราะห์กรณีตาย จำนวน 3,000 บาท หากผู้ประกันตนได้ส่งเงินสมทบมาแล้ว 60 เดือนก่อนถึงแก่คนตาย

แนวทางที่ 2 พัฒนาศักดิ์สิทธิประโยชน์ทางเลือกใหม่ (ทางเลือกที่ 3) โดยการเพิ่มสิทธิประโยชน์ เป็น 5 กรณี คือกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย กรณีทุพพลภาพ กรณีตาย กรณีชราภาพ และกรณีสงเคราะห์บุตร โดยผู้ประกันตนจะได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้เพิ่มขึ้นเป็นวันละ 300 บาทต่อวัน ไม่เกิน 90 วันต่อปี หากแพทย์สั่งให้หยุดพักรักษาตัวจะได้เงินทดแทนการขาดรายได้วันละ 200

บาทต่อวันแต่ไม่เกิน 90 วันต่อปี กรณีทุพพลภาพจะได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ 500-1,000 บาทต่อเดือน เป็นระยะเวลาตลอดชีวิต กรณีตายได้รับค่าทำศพ 40,000 บาท กรณีชราภาพ ออมเดือน 150 บาท และกรณีสงเคราะห์บุตร ได้ครั้งละ 2 คน ๆ ละ 200 บาท จนกว่าบุตรอายุครบ 6 ปี และเพิ่มอัตราเงินสมทบเป็นเดือนละ 450 บาท

ทั้งนี้การพัฒนาศักดิ์สิทธิประโยชน์ประกันสังคมควรดำเนินการทั้ง 2 แนวทางไปพร้อมกัน

ข้อวิจารณ์

ผลการสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาสิทธิประโยชน์ประกันสังคมตามมาตรา 40 พบว่าผู้ประกันตนตามมาตรา 40 เป็นกลุ่มของผู้ประกอบอาชีพอิสระ หรือแรงงานนอกระบบ ซึ่งเป็นกลุ่ม ของผู้ใช้แรงงานที่มีรายได้ไม่แน่นอน และมีรายได้ไม่ต่อเนื่อง การส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ประกอบอาชีพอิสระ หรือแรงงานนอกระบบ เข้าสู่ระบบความคู้มครองประกันสังคมตามมาตรา 40 ในรูปแบบความสมัครใจ การพัฒนาศักดิ์สิทธิประโยชน์ประกันสังคมตามมาตรา 40 ของสำนักงานประกันสังคม ดังนั้นการออกแบบความคู้มครองประกันสังคมตามมาตรา 40 ให้มีหลากหลาย

ทางเลือกความคุ้มครอง เพื่อให้ผู้ประกันตนเลือกความคุ้มครองประกันสังคมตามมาตรา 40 ที่เหมาะสมกับรายได้ หรือความสามารถของตนเอง สอดคล้องกับข้อเรียกร้องวันแรงงานแห่งชาติ ปี 2558 ของแรงงานนอกระบบ

Sri-Dtoe, A. (2015) ที่ต้องการให้สำนักงานประกันสังคมพัฒนาสิทธิประโยชน์ประกันสังคมตามมาตรา 40 ให้ผู้ประกันตนได้รับความคุ้มครองประกันสังคมตามมาตรา 40 โดดเดี่ยวกับสิทธิประโยชน์ความคุ้มครองประกันสังคมของผู้ประกันตนที่เป็นลูกจ้างในสถานประกอบการได้รับจากสำนักงานประกันสังคม

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการพิจารณาสอบถามความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ โดยแยกพื้นที่ตามรายภาคต่าง ๆ เพื่อเป็นตัวแทนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั่วประเทศ ที่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาสิทธิประโยชน์ประกันสังคมมาตรา 40

ควรพิจารณานำข้อเสนอแนะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับจากแบบสอบถามความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อสำนักงานประกันสังคมไปใช้ในการปรับปรุง พัฒนาสิทธิประโยชน์ประกันสังคมมาตรา 40 ต่อไป

สำนักงานประกันสังคมควรพิจารณาข้อเรียกร้องของแรงงานนอกระบบที่เกี่ยวกับความคุ้มครองประกันสังคมตามมาตรา 40 ในแต่ละปีที่มีการยื่นข้อเรียกร้องเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุง พัฒนาสิทธิประโยชน์ประกันสังคมมาตรา 40 ในอนาคตต่อไป

References

Somkiat, C. (2012). *The Financing of a proposed universal Social Security Scheme*. (mimeographed) p. 1 – 8. [in Thai]

Na Ranong, V. and Na Ranong, A. (2011). *Guidelines for Extension of Social Security to Informal Labour according to the Article 40 in the Social Security Act, B.E. 2533*. Bangkok: Thailand Development Research Institute. [in Thai]

Research and Development Division, Social Security Office. (2016). *Development of the social security benefits according to the Article 40* (mimeographed) p. 1 – 14. [in Thai]

Royal Thai Government Gazette. (2011). *Royal Decree on Principles and Rates of Contribution Payment, Compensation Benefit Types and Principles and Conditions of Entitlement to Compensation Benefits of the Insured Person, B.E. 2554*. Bangkok: 128(34) dated 11th May 2011. [in Thai]

Royal Thai Government Gazette. (2013). *Royal Decree on Principles and Rates of Contribution Payment, Compensation Benefit Types and Principles and Conditions of Entitlement to Compensation Benefits of the Insured Person, (no.2) B.E. 2556*. Bangkok: vol. 130, section 97 a. dated 25th October 2013. [in Thai]

Royal Thai Government Gazette. (2015). *Royal Decree on Principles and Rates of Contribution Payment, Compensation Benefit Types and Principles and Conditions of Entitlement to Compensation Benefits of the Insured Person, (no.3) B.E. 2558*. Bangkok: 130(97) 11th November 2015. [in Thai]

Sakunpanit, T., et. al. (2011). *Report of Mathematical Evaluation of Insurance for Drafting a Royal Decree on Principles and Rates of Contribution Payment, Compensation Benefit Types and Principles and Conditions of Entitlement to Compensation Benefits of the Insured Person according to the Article 40*. Bangkok: Research and Development Office of Health Insurance of Thailand (RDOHIT), Network of Public Research Systems Institutes (NPRSI). [in Thai]

Sri-Dtoe, A. (2015). "A Proposal on the Informal Labour on the National Labour Day, 2558" in the Letter of National Network of Coordinating Centers for the Informal Labour no. sor-ror-chor. 003 / 2558, dated 20th May 2015. [in Thai]